

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	Εισαγωγικές Έννοιες	19
	1.1 Η Μεταβλητότητα	20
	1.2 Η Στατιστική Ανάλυση	20
	1.3 Η Στατιστική και οι Εφαρμοσμένες Επιστήμες	21
	1.4 Στατιστικός Πληθυσμός και Δείγμα	23
	1.5 Το... στατιστικό ψέμα	25
	1.6 Αριθμητική ή Στατιστική Εγγραμματοσύνη	26
	1.7 Για τη Στατιστική ως επάγγελμα	28
ΜΕΡΟΣ Α	ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ	29
	Είδη Μεταβλητών	30
	Κλίμακα Μέτρησης	31
	Οι τεχνικές της Περιγραφικής στατιστικής ανάλογα με την κλίμακα μέτρησης	35
	Οι τελεστές Π και Σ	36
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	Πίνακες και Γραφικές Παραστάσεις	39
	2.1 Κατηγορικά Δεδομένα	40
	Διατακτικά Δεδομένα: Αθροιστικές συχνότητες και η Διάμεσος	43
	Πίνακες διπλής εισόδου	44
	Η χρονική εξέλιξη ενός χαρακτηριστικού	47
	Προσοχή στα ποσοστά!	50
	2.2 Πίνακες και Γραφήματα για Αριθμητικά Δεδομένα	52
	Επαναλαμβανόμενες τιμές	52
	Η αθροιστική και η αφαιρετική κατανομή συχνοτήτων	56
	2.3 Ομαδοποίηση	57
	Κατανομή συχνοτήτων με ανοιχτές τις ακραίες τάξεις	62
	2.4 Το Ιστόγραμμα και το Πολύγωνο Συχνοτήτων	63

	Το ιστόγραμμα μιας κατανομής με άνισα ταξικά διαστήματα	64
	Ιστόγραμμα και πολύγωνο συχνοτήτων που περικλείουν επιφάνεια ίση με τη μονάδα	66
	Ερμηνεύοντας το ιστόγραμμα	68
2.5	Το Φυλλογράφημα	74
	Η πρακτική χρησιμότητα του Φυλλογραφήματος	79
Κεφάλαιο 3	Μέτρα Θέσης	81
3.1	Γενικά	82
3.2	Ο Αριθμητικός Μέσος	82
	Επαναλαμβανόμενες τιμές	83
	Ομαδοποιημένες παρατηρήσεις	84
	Ιδιότητες του αριθμητικού μέσου	85
	Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα του αριθμητικού μέσου	86
	Ο αποκομμένος μέσος	87
3.3	Ο Σταθμισμένος Μέσος	88
	Ο σταθμισμένος μέσος ως αριθμητικός μέσος	89
	Μια εφαρμογή του σταθμισμένου μέσου στη δειγματοληψία	89
3.4	Η Διάμεσος	90
	Προσδιορισμός της Διαμέσου από την κατανομή συχνοτήτων	91
	Ιδιότητες και Πλεονεκτήματα της Διαμέσου	94
3.5	Η Επικρατούσα Τιμή	95
3.6	Επιλογή του κατάλληλου μέτρου θέσης	95
	Εκτίμηση των παρατηρήσεων με ένα μέτρο θέσης	96
3.7	Μέση σχετική μεταβολή. Ο Γεωμετρικός Μέσος	96
	Το μέσο επιτόκιο	98
	Προσοχή στα ποσοστά (Ξανά!)	100
Κεφάλαιο 4	Μέτρα Διασποράς	103
4.1	Εισαγωγή	104
4.2	Το Εύρος	104
	Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα του εύρους ως μέτρου της διασποράς	105
4.3	Το Ενδοτεταρτημοριακό Εύρος	106
	Εκατοστημόρια	106

	Τεταρτημόρια	108
	Εντοτεταρτημοριακό Εύρος	109
	Σύνοψη 5 αριθμών	109
	Ακραίες τιμές	110
4.4	Το Θηκόγραμμα	110
4.5	Η Διακύμανση	115
	Εναλλακτικός τύπος για τον υπολογισμό της διακύμανσης	117
	Η Τυπική Απόκλιση	118
	Η διακύμανση και η τυπική απόκλιση από την κατανομή συχνοτήτων	119
	Ιδιότητες της διακύμανσης	120
	Πρακτική χρησιμότητα της διακύμανσης. Το διάστημα του Chebychev	121
	Τυποποιημένες ή z-τιμές	121
4.6	Σχετική Διασπορά	123
4.7	Αριθμητικά Μέτρα Λοξότητας	124
	Ο λογαριθμικός μετασχηματισμός	127
	Ερωτήσεις κατανόησης της Περιγραφικής Στατιστικής	128
	Ασκήσεις Περιγραφικής Στατιστικής	129
Κεφάλαιο 5	Αριθμοδείκτες	147
5.1	Εισαγωγή	148
5.2	Απλοί Αριθμοδείκτες	148
5.3	Σύνθετοι Αριθμοδείκτες	150
	Αστάθμητοι Αριθμοδείκτες	150
	Σταθμισμένοι αριθμοδείκτες: Δείκτες τιμών	152
	Σταθμισμένοι αριθμοδείκτες: Δείκτες ποσοτήτων	154
	Ο ιδανικός αριθμοδείκτης του Fisher	155
5.4	Ειδικά Θέματα στην Κατάρτιση και Χρησιμοποίηση Αριθμοδεικτών	156
	Επιλογή των ειδών	156
	Επιλογή της περιόδου βάσης	157
	Σύνδεση δεικτών με διαφορετική περίοδο βάσης	157
	Αποπληθωρισμός χρονικών σειρών	159
	Ασκήσεις	160

ΜΕΡΟΣ Β	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΙΘΑΝΟΘΕΩΡΙΑΣ	163
Κεφάλαιο 6	Βασικές Έννοιες	165
6.1	Η Έννοια του Τυχαίου Πειράματος	166
6.2	Δειγματικός Χώρος. Ενδεχόμενα	167
6.3	Πράξεις με Ενδεχόμενα Πράξεις ενδεχομένων με Βέννια διαγράμματα	168 169
6.4	Η Πιθανότητα Η Κλασική πιθανότητα Η πιθανότητα ως όριο σχετικής συχνότητας Η Υποκειμενική Πιθανότητα	172 173 175 177
6.5	Χρήσιμοι κανόνες για τον υπολογισμό των πιθανοτήτων	178
6.6	Αρχές Απαρίθμησης	182
	Ασκήσεις	185
Κεφάλαιο 7	Δεσμευμένη Πιθανότητα. Στοχαστική Ανεξαρτησία. Το Θεώρημα του Bayes	189
7.1	Η Έννοια της Δεσμευμένης Πιθανότητας	190
7.2	Υπολογισμός της Δεσμευμένης Πιθανότητας Το θεώρημα του πολλαπλασιασμού για την υπό συνθήκη πιθανότητα	190 193
7.3	Στοχαστική Ανεξαρτησία Γενέθλια Ασυμβίβαστα και ανεξάρτητα ενδεχόμενα	194 198 200
7.4	Δένδρα Πιθανότητας Πίνακες Διπλής Εισόδου	202 204
7.5	Οι Πιθανότητες στην Απλή Τυχαία Δειγματοληψία από Απαριθμήσιμο Πληθυσμό	206

7.6	Περιθώρια ή Ολική Πιθανότητα	211
	Η Τεχνική της Τυχαιοποιημένης Απάντησης	212
	Περιθώριες Πιθανότητες σε συνθήκες στατιστικής ανεξαρτησίας	213
7.7		215
	Το Θεώρημα του Bayes	219
	Το Θεώρημα του Bayes στη διάγνωση μιας ασθένειας	221
	Ασκήσεις	
Κεφάλαιο 8	Τυχαίες Μεταβλητές και Κατανομές Πιθανοτήτων	229
8.1	Η Έννοια της Τυχαίας Μεταβλητής	230
8.2	Η Κατανομή Πιθανοτήτων μιας Διακριτής Τυχαίας Μεταβλητής	231
	Αθροιστική συνάρτηση πιθανότητας	233
8.3		234
	Η Κατανομή Πιθανοτήτων μιας Συνεχούς Τυχαίας Μεταβλητής	236
8.4		236
	Μέτρα Θέσης και Διασποράς μιας Κατανομής Πιθανοτήτων	238
	Μέση ή Αναμενόμενη Τιμή	238
	Η Διάμεσος	240
	Η Επικρατούσα ή Τυπική τιμή (mode)	
8.5	Η Διακύμανση και η Τυπική Απόκλιση	243
	Η Μέση Τιμή και η Τυπική Απόκλιση στην Αξιολόγηση	
8.6	Αβέβαιων Διαδικασιών	245
		247
	Ανισότητες για τις Κατανομές Πιθανοτήτων	247
	Παράρτημα: Εκτίμηση της κατανομής πιθανοτήτων	248
	Διακριτή Τυχαία Μεταβλητή	250
	Συνεχής Τυχαία Μεταβλητή	250
	Εκτίμηση της μέσης τιμής	
	Εκτίμηση της Διακύμανσης	251
	Ασκήσεις	
Κεφάλαιο 9	Διακριτές Κατανομές Πιθανοτήτων	255
9.1	Εισαγωγή	256
9.2	Διακριτή Ομοιόμορφη Κατανομή	257
9.3	Κατανομή Bernoulli	259

	9.4	Η Δυωνυμική Κατανομή	260
		Μέση Τιμή και Διακύμανση της Δυωνυμικής Κατανομής	263
		Η αναλογία των επιτυχιών στο δείγμα	264
		Η δυωνυμική κατανομή στην πράξη	265
		Δειγματοληψία αποδοχής	245
	9.5	Γεωμετρική Κατανομή	266
	9.6	Αρνητική Δυωνυμική ή Κατανομή Pascal	269
	9.7	Υπεργεωμετρική Κατανομή	271
	9.8	Κατανομή Poisson	275
		Η Κατανομή Poisson ως προσέγγιση της Δυωνυμικής Κατανομής	279
		Ασκήσεις	281
Κεφάλαιο 10		Συνεχείς Κατανομές Πιθανοτήτων	287
	10.1	Συνεχής Ομοιόμορφη Κατανομή	288
		Μέση τιμή και διακύμανση της ομοιόμορφης κατανομής	289
		Εφαρμογές της ομοιόμορφης κατανομής	291
	10.2	Η Εκθετική Κατανομή	292
		Μέση Τιμή και Διακύμανση της Εκθετικής Κατανομής	295
	10.3	Η Κανονική Κατανομή	296
		Η κανονική κατανομή πυκνότητας πιθανότητας	297
		Η κανονική καμπύλη	298
		Η Τυπική Κανονική Κατανομή	299
	10.4	Η κανονικότητα στην πράξη	307
		Το κανονικό γράφημα Q-Q	308
	10.5	Το Κεντρικό Οριακό Θεώρημα	311
	10.6	Η Κανονική Κατανομή ως Προσέγγιση της Δυωνυμικής	318
	10.7	Η Κανονική Κατανομή ως Προσέγγιση της Κατανομής Poisson	323
		Ασκήσεις	325
Κεφάλαιο 11		Απλή Τυχαία Δειγματοληψία. Κατανομές Δειγματοληψίας	335

11.1	Απαγωγική και Επαγωγική Συμπερασματολογία	336
11.2	Ένας γενικός ορισμός του Τυχαίου Δείγματος	336
11.3	Παράμετροι – Στατιστικές	339
11.4	Κατανομή Δειγματοληψίας του Μέσου Ο συντελεστής πεπερασμένου πληθυσμού	341 347
11.5	Κατανομή Δειγματοληψίας της Διακύμανσης Η κατανομή χι-τετράγωνο	348 349
11.6	Κατανομή Δειγματοληψίας του Μέσου όταν η Διακύμανση Πληθυσμού είναι Άγνωστη Η κατανομή t-student	354 355
11.7	Κατανομή Δειγματοληψίας της Αναλογίας	358
11.8	Κατανομή Δειγματοληψίας του Αθροίσματος και της Διαφοράς δύο Μέσων: Ανεξάρτητα Δείγματα	363
11.9	Κατανομή Δειγματοληψίας της Διαφοράς δύο Δειγματικών Μέσων. Ζευγαρωτές παρατηρήσεις	365
11.10	Κατανομή Δειγματοληψίας της Αναλογίας δύο Διακυμάνσεων Η κατανομή F	367 367
11.11	Κατανομή Δειγματοληψίας της Διαφοράς δύο Αναλογιών	369
11.12	Η έννοια των Βαθμών Ελευθερίας	370
	Ασκήσεις	372

ΜΕΡΟΣ Γ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΟΛΟΓΙΑ 379

Κεφάλαιο 12 Εκτιμητική 381

12.1	Εκτιμήτρια Συνάρτηση και Σημειακή Εκτίμηση Επιθυμητές Ιδιότητες μιας Εκτιμήτριας	382 383
12.2	Το Διάστημα Εμπιστοσύνης	387
12.3	Διάστημα Εμπιστοσύνης για τη Μέση Τιμή Κατανομή πληθυσμού κανονική με διακύμανση σ^2 γνωστή	388 388

	Κατανομή πληθυσμού κανονική με διακύμανση άγνωστη	392
	Μη κανονική κατανομή πληθυσμού. Μεγάλα δείγματα	394
	Μη κανονική κατανομή πληθυσμού. Μικρά δείγματα	396
12.4	Διάστημα Εμπιστοσύνης για την Αναλογία	399
12.5	Διάστημα Εμπιστοσύνης για τη Διακύμανση ενός Κανονικού Πληθυσμού	401
12.6	Η Ακρίβεια του Διαστήματος Εμπιστοσύνης	402
	Επιλογή του επιπέδου εμπιστοσύνης	403
	Επιλογή του μεγέθους του δείγματος	403
	Γενικές παρατηρήσεις στην επιλογή του μεγέθους του δείγματος	407
	Ασκήσεις	408
Κεφάλαιο 13	Έλεγχος των Στατιστικών Υποθέσεων	413
13.1	Η Στατιστική Υπόθεση	414
13.2	Η Διαδικασία Ελέγχου μιας Στατιστικής Υπόθεσης	415
	Σφάλμα τύπου I και σφάλμα τύπου II	418
	Μονόπλευρος και Δίπλευρος Έλεγχος	420
13.3	Έλεγχος για τη Μέση Τιμή	421
	I. Κατανομή πληθυσμού κανονική με διακύμανση σ^2 γνωστή	422
	II. Κατανομή πληθυσμού κανονική με διακύμανση άγνωστη	428
	III. Κατανομή πληθυσμού μη κανονική. Μεγάλα δείγματα	433
13.4	Η Πιθανότητα Σφάλματος Τύπου II στον Έλεγχο της Μέσης Τιμής	435
13.5	Έλεγχος για τη Διακύμανση	447
13.6	Έλεγχος της Διαφοράς δύο Μέσων. Ανεξάρτητα Δείγματα	451
	Άγνωστες διακυμάνσεις πληθυσμού. Μεγάλα δείγματα	453
	Άγνωστες διακυμάνσεις πληθυσμού. Μικρά δείγματα	454
13.7	Έλεγχος της Διαφοράς δύο Μέσων. Ζευγαρωτές Παρατηρήσεις	458
13.8	Έλεγχος της Ισότητας δύο Διακυμάνσεων	460
13.9	Έλεγχος για την Αναλογία	463
	I. Μεγάλο δείγμα	466
	Η πιθανότητα σφάλματος τύπου II	471

	Π. Μικρό δείγμα	473
13.10	Έλεγχος της Διαφοράς δύο Αναλογιών	476
13.11	Ο Δίπλευρος Έλεγχος των Παραμετρικών Υποθέσεων και το Διάστημα Εμπιστοσύνης	479
	Ασκήσεις	
Κεφάλαιο 14	Έλεγχος των Στατιστικών Υποθέσεων II. Μη Παραμετρικοί Έλεγχοι	491
14.1	Εισαγωγή	492
14.2	Έλεγχος Καλής Προσαρμογής με το κριτήριο χ^2 Ο έλεγχος χ^2 όταν ορισμένοι παράμετροι είναι άγνωστοι	493 497
14.3	Έλεγχος Καλής Προσαρμογής με το κριτήριο Kolmogorov-Smyrnov	501
14.4	Έλεγχος για τη Διάμεσο. Το Προσημικό Κριτήριο	503
14.5	Έλεγχοι για τη Διαφορά της Θέσης δύο Κατανομών Πληθυσμού I. Ο έλεγχος με το προσημικό κριτήριο II. Ο έλεγχος με το κριτήριο Wilcoxon III. Έλεγχος με το κριτήριο Mann-Whitney Η αποτελεσματικότητα του ελέγχου Mann-Whitney	506 507 511 517 526
14.6	Έλεγχος Ομοιογένειας δύο Δειγμάτων. Κριτήριο Kolmogorov-Smyrnov	527
14.7	Έλεγχος της Τυχειότητας του Δείγματος. Το Κριτήριο των Ροών	528 532
14.8	Ροές πάνω και κάτω από τη διάμεσο	535
14.9	Διμεταβλητά Ποιοτικά Δεδομένα. Ο Έλεγχος Συνάφειας χ^2 Μέτρηση της Συνάφειας δύο ποιοτικών μεταβλητών	541 544
	Ασκήσεις	

ΜΕΡΟΣ Δ	ΤΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ	563
Κεφάλαιο 15	Η Τυχαία Δειγματοληψία στην Πράξη	565
15.1	Το Αντιπροσωπευτικό Δείγμα	566
15.2	Η Επιλογή του Τυχαίου Δείγματος	567
	I. Πληθυσμός απαριθμήσιμος. Το Δειγματικό Πλαίσιο	568
	Πίνακες τυχαίων Αριθμών	568
	II. Το Τυχαίο Δείγμα από Πληθυσμό Θεωρητικό	570
15.3	Συστηματικό ή Σφάλμα Μεροληψίας	572
	Χαρακτηριστικές περιπτώσεις μεροληπτικής δειγματοληψίας	572
15.4	Άλλα Είδη Δειγματοληψίας	575
	Συστηματική Δειγματοληψία	575
	Στρωματοποιημένη Δειγματοληψία	576
15.5	Μη Τυχαία Δειγματοληψία	577
	Δειγματοληψία ποσοστώσεων	578
	Δειγματοληψία με κρίση	578
15.6	Η Δειγματική Επισκόπηση. Το Ερωτηματολόγιο	579
	I. Σφάλματα μη παρατήρησης	579
	II. Σφάλματα παρατήρησης	580
	Χρήσιμοι κανόνες για το ερωτηματολόγιο	581
15.7	Μελέτη Παρατήρησης ή Σχεδιασμένο Πείραμα	582
	Ασκήσεις	583
	ΠΙΝΑΚΕΣ	587
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	625